

ВЕРСИФІКАЦІЯ ВОЛОДИМИРА ШАШКЕВИЧА

Світлана Протасова. Версифікація Володимира Шашкевича.

У статті досліджується поезія В. Шашкевича у зрізі метрики, ритміки, строфіки і римування. У його творах переважає силабо-тоніка (58,8 %). Ямби домінують у силабо-тонічних строфах. Силабічні тексти складають 26,4 %, 14-складовики переважають у силабічних творах (17,6 %). Автор надає перевагу поліметричній конструкції (14,7 %). Всі твори є строфічними (100 %), хоча автор не поділяє деякі поезії на строфи. Для катренів характерні рими зі схемами АВАВ, аВаВ, АbАb, ААВВ, аabb, ХАХА, ХаХа, хАхА, х'Ах'А, ХАх'А, Ха'Ха', АВВА, ААВССВ, ААbССb. Точні рими у віршах становлять 77,3 %, число неточних рим не перевищує 12 %. У своїх творах поет надає перевагу різнограматичним (35 %) і дієслівним римах (31 %).

Ключові слова: версифікація, силабо-тоніка, силабіка, метрика, ритміка, строфіка, римування.

Светлана Протасова. Стихосложение Владимира Шашкевича.

В статье исследуется поэзия В. Шашкевича с точки зрения метрики, ритмики, строфики и рифмы. В его сочинениях преобладает силлабо-тоника (58,8 %). Ямбы доминируют в силлабо-тонических строфах. Силлабические тексты составляют 26,4 %, 14-ти сложные стихи доминируют в силлабических сочинениях (17,6 %). Автор отдает предпочтение полиметрической конструкции (14,7 %). Все сочинения являются строфическими (100 %), хотя некоторые стихи поэт не делит на строфы. Для катренов характерны рифмы со схемами АВАВ, аВаВ, АbАb, ААВВ, аabb, ХАХА, ХаХа, хАхА, х'Ах'А, ХАх'А, Ха'Ха', АВВА, ААВССВ, ААbССb. Точные рифмы в стихотворениях составляют 77,3 %, число неточных рифм не превышает 12 %. В своих сочинениях поэт отдает предпочтение разнограмматическим (35 %) и глагольным рифмам (31 %).

Ключевые слова: стихосложение, силлабо-тоника, силлабика, метрика, ритмика, строфика, рифмование.

Svitlana Protasova. Volodymyr Shashkevych's Versification.

In the article we investigate V. Shashkevych's poetry in the view of metrics, rhythmicity, strophics and rhyming. In his works syllabo-tonics prevails (58,8 %). Iambus dominates in syllabo-tonic verses. Syllabic text makes 26,4 %, 14-syllabic metric is preferred in syllabic poetry (17,6 %). The author preferred polimetric construction (14,7 %). All works are strophic (100 %), though the author doesn't divide some poetry into strophes. For quatrain works complete rhymes with the schemes АВАВ, аВаВ, АbАb, ААВВ, аabb, ХАХА, ХаХа, хАхА, х'Ах'А, ХАх'А, Ха'Ха', АВВА, ААВССВ, ААbССb are characteristic. Accurate rhymes make 77,3 % in the works, while the number of inaccurate rhymes doesn't exceed 12 %. The writer preferred heterogrammatical (35 %) and verb rhymes (31 %) in his works.

Key words: versification, syllabo-tonic, syllabic, metrics, rhythmicity, strophics, rhyming.

Володимир Шашкевич (7.04.1839 – 16.02.1885) – український письменник, перекладач, публіцист, громадсько-політичний діяч у Галичині.

І. Франко у „Нарисі історії українсько-руської літератури” так характеризував цього письменника: „Із поетів, що виступили тоді (їдеться про поч. 60-х років XIX століття – С. П.) в Галичині і збудили зразу великі надії, треба згадати поперед усього Володимира Шашкевича, сина Маркіяна Шашкевича...”

Володимир Шашкевич як поет виявив дуже гарний і симпатичний талант, гідний стати обік свого батька, але жите його склалося так, що не дозволило йому розвинути той талант так, як можна було надіятися” [8, с. 165].

Ім'я В. Шашкевича не повинно бути забути. Свого часу О. Огоновський у своїй „Історії літератури руської” закидав поетові неоригінальність, залежність від творчості М. Шашкевича [9, с. 21]. Однак це не зовсім так: хоча батько і був найбільш авторитетним попередником в українській літературі західного регіону, проте син Володимир мав своє оригінальне обличчя.

Ті, хто досліджував творчість, говорили про талант, світогляд, художню майстерність, літературну вартість творів, але ніхто досі не розглядав версифікацію поета. Тож розглянемо твори В. Шашкевича у плані метрики, ритміки, строфіки та римування.

Метрика і ритміка. Поетична спадщина В. Шашкевича складає 34 твори без урахування 15 перекладів „3 книги співанок Гайного”, які вміщені у збірці „Зільник” (1863). З них 20 творів (58,9 %) – силабо-тонічні, 9 (26,4 %) – силабічні, 5 (14,7 %) – поліметричні конструкції.

Серед **силабо-тонічних метрів** переважає ямб. Він характерний для 11 творів (32 %). Основними ямбічними розмірами поета були ЯЗ, Я4, Я 4343, а також ПК (поєднання Я4 і Я5).

Лише один раз автор вдається до ЯЗ у журливо-елегійній поезії „Ластівкам в дорогу” (1860), де звучить туга за рідним краєм:

Ластівоньки дрібні,
Посланники з-за моря,
О гонці весняні,
О свідки мого горя! [9, с. 63].

0100010
0100010
0100010
0101010

Кількість повнонаголошених рядків становить 25 %. Позасхемних наголосів ми не фіксуємо.

Чотиристоповий ямб організовує ритм восьми творів: „Бувало... А нині...” (недатований), „Безнадійним співакам” (1862), „Христос воскрес!” (1863), „На розлуку (Св. Згарському)” (1865), „На весну” (1865), „Коли згадаю” (1865), „Навесні” (1868), „Жаль ваги не має” (1872).

Чотиристопові ямбічні структури у В. Шашкевича фіксуємо двох видів (за М. Гаспаровим) [2]: без альтернуючого ритму, або „архаїчні” (I стопа сильніша, ніж II, наголошеність I і II стоп однакова) та з альтернуючим ритмом, або „традиційні” (II стопа сильніша, ніж I).

У чотирьох творах I стопа сильніша (більш наголошена), ніж друга, у двох – I і II стопи однаково наголошені. Це поезії з „архаїчним” ритмом:

	I	II	Обсяг твору
„Бувало... А нині...”	83,3	66,7	18 рядків
„На весну”	95,8	91,7	24 рядки
„Коли згадаю”	100	87,5	16 рядків
„Навесні”	91,7	79,2	24 рядки
„На розлуку”	93,75	93,75	16 рядків
„Жаль ваги не має”	93,75	93,75	16 рядків

Лише у двох поезіях наявний „традиційний”, або альтернуючий ритм, коли II стопа сильніша, ніж I:

	I	II	Обсяг твору
„Безнадійним співакам”	81,25	87,5	32 рядки
„Христос воскрес!”	82,1	89,3	28 рядків

Усереднена акцентна картина Я4 у поета виглядає так:

I	II	III	IV
90,2	86,2	45,8	100

Отже, в поетичних творах В. Шашкевича з ритмом Я4 панує „архаїчний” ритм.

Найбільший процент повнонаголошених рядків у творах „На розлуку” та „Коли згадаю” – по 62,5 %, а найменший – у вірші „Навесні” – 17. Середній процент повнонаголошених рядків у Я4 становить 36,3.

У вірші „Чого серце б’ється” (1867) маємо розмір Я 4343. Наприклад:

Й біля хати у саду
Довбач у грушку стука,
Отак-то й серденько моє
Без впину пука й пука [9, с. 40].

01010001
0101010
01001001
0101010

Поліметричну конструкцію, в якій поєднується Я4 з Я5, фіксуємо у „Нинішній пісні”, яка у січні 1862 року була прочитана автором на відкритті „Руської бесіди” – клубу для інтелігенції та студентської молоді при львівському „Народному домі”. У творі звучить мотив національної і культурної єдності українського народу:

В котлині гір гóрод лежить,
В нім проживає руський рід;
Над ним, як бузько над гніздом,
Сидить гора, що лиш слідом
Свідчить, де замок Льва стояв,
Що в грузи ся давно розпав [9, с. 30].

01011001 Я4
10010101
01010001
01010101
10010101
01000101

„Гóроде славний князя Льва старого
Чи в тебе роду не стало давнього?
Не стало сили, давньої руської сили?
Чи руські діти всі вже у могилі?”

10010101010 Я5
01010010100
01010101010
01010100010

Гомін: могили! [9, с. 30–31]. ⊥○○⊥○

X4 фіксуємо у 3 віршах (8,8 % від усіх творів): „Руска пісня” (1862), „Сиві очі”, „Цвітка молить” (обидва недатовані).

В усіх творах наявний „архаїзований” вид ритму, коли наголошуваність II стопи нижча, ніж 94 %:

	I	II	Обсяг твору
„Руска пісня”	28	92	50 рядків
„Сиві очі”	58,3	83,3	12 рядків
„Цвітка молить”	43,75	93,75	16 рядків

Усереднена акцентна схема творів така:

I	II	III	IV
43,35	89,7	56,3	100

Різностоповий врегульований X 443443 (2,9 %) характерний для поезії „Чого туряти?! (З Гомановського)”. Наведемо приклад:

Щастє, доля, колись може; ⊥○⊥○○⊥⊥○
Що лиш ти вгадаєш, Боже, ⊥○⊥○⊥○⊥○
Що чекає нас: ⊥○⊥○⊥
Хто побачить усьміх милий, ⊥○⊥○⊥○⊥○
Кому весну на могилу ⊥○⊥○○○○⊥○
Несе сумний час [3, с. 31]. ○⊥○⊥⊥ п/сх

Автор звертався і до трьох амфібрахічних розмірів: Амф 2, Амф 4, Амф 223223.

Двостоповий амфібрахій наявний у віршах „Степова рожа (Гадка Гетого)” та „Сльози”, що складають 5,9 %.

Наведемо уривок з першого твору:

Пустий козаченько ○⊥○○⊥○ Амф 2
У степу гуляє, ○⊥○○⊥○
На квітку хорошу ○⊥○○⊥○
Він все споглядає [3, с. 17]. ○⊥○○⊥○

Середній процент рядків з позасхемними наголосами становить 40,7.

Один раз поет вдається до різностопового урегульованого Амф 223223. Таким розміром написана „Чудна долина” (1860). Наведемо строфу з цієї поезії:

Хочеш припочинку? ⊥○○||○⊥○ п/сх Амф 2
Вчачни си барвінку ○⊥○||○⊥○ Амф 2
З цієї чудної долини, ○⊥○⊥○○○○⊥○ Амф 3
Не бійся нічого, ○⊥○||○⊥○ Амф 2
Стережись одного – ○○⊥||○⊥○ Амф 2
Одного лиш: власной провини! [9, с. 66]. ○⊥○○⊥○○⊥○ Амф 3

Основу ритму дев’яти творів автора складає **силабічний вірш** (26,4 %). За розмірами ми поділяємо їх на 4 групи:

1. П’ятискладовик, в якому чимало рядків вкладається у схему дактиля, засвідчений у вірші „До зірки мого роду” (1860). Образ зорі, який зустрічається у творі, є символом людського ідеалу, символом волі для людини і народу:

Зірочко ясна, ⊥○○⊥○
Голубко красна! ○⊥○⊥○
Коб мені крила, ⊥○○⊥○
Злетів би-м, мила, ○⊥○⊥○
Ген-ген високо, ○⊥○⊥○
Де твоє око ⊥⊥○⊥○
Ясно сіяє, ⊥○○⊥○
Сонцем блистає! [9, с. 47]. ⊥○○⊥○

2. Десятискладовий вірш (5+5) з жіночою цезурою. Цей розмір притаманний алегоричній поезії „На пароході”, яка була написана в Будапешті. Мрійливий юнак пливе в самотині по ріці і милується нічними чарами, його зір охоплює „темну безодню” тихого Дунаю і далекі зоряні небеса.

Зауважимо, що перші два рядки твору мають схему 11-складового вірша (6+5):

Наді мною звізди блистять високо,	УУ1У1У У1У1У	11 (6+5)
Піді мною хвилі шумлять глибоко,	УУ1У1У У1У1У	11 (6+5)
Зірки нуряють для охолоди	У1У1У УУУ1У	10 (5+5)
Жаркії лица в студені води.	У1У1У У1У1У	10 (5+5)

Водою рибки весело грають,	У1У1У У1У1У	10 (5+5)
До ясної зорі ся залицяють,	У1У1У УУУ1У	10 (5+5)
А зоря буцім про те й не дбає,	УУ11У У1У1У	10 (5+5)
Лиш поневолі ся усміхає [9, с. 62].	1УУ1У УУУ1У	10 (5+5)

3. Одинадцятискладовик (з катренною схемою 5,6,5,6) бачимо у народній казці „Зробок”, сюжет якої поет запозичив у Я. Головацького, де засуджується звичай убивати „зрібків”, старих людей, які не здатні уже працювати.

У трьох строфах фіксуємо і такі варіанти катренної схеми, як 5,6,6,6; 5,5,5,6 та 5,6,6,6. Наведемо приклад:

„В нас, – каже, – сила,	11У1У	5
Панове громадо,	У1УУУ	6
А в старих розум	УУ11У	5
І добра порада!” [9, с. 86].	У1УУУ	6

4. Чотирнадцятискладовий вірш з катренною схемою 8,6,8,6 характерний для 6 творів (17,6 % від загальної кількості): „Однака нам доля” (1862), „Туга на чужині” (1865), „До моєї кобзи” (1865), „Не чужого ми бажаєм”, „Заспів”, „Прощання” (останні три – недатовані).

Наведемо першу строфу „Заспіву”:

Ой ви, мої співаночки,	1У1УУУ1У	8
Де я вас подію?	1У1У1У	6
Ой по горі, по долині –	УУУ1УУ1У	8
Там я вас розсію [9, с. 25].	1У1У1У	6

Процент хорейзації у творах становить лише 10 %.

14,7 % творів мають **поліметричну будову**. Автор вдається до поєднання таких розмірів:

1. Поєднання Я4 із 14-складовиком з катренною схемою 8,6,8,6 маємо у творі „Вінець на могилу Тарасу Шевченкові, уплетений в осьми роковини його смерті, 1869 р.”. Таке поєднання різносистемних метрів характерне для поезії Т. Шевченка. З рядків ми бачимо, ким був для В. Шашкевича Тарас Шевченко, тож він стає спадкоємцем ідей Кобзаря на галицькому ґрунті:

Чого ударили се в дзвони,	У1У1УУУ1У	Я4
Куди біжить отсе народ?	У1У1У1У1	
Царя стрічати – бить поклони?	У1У1У1У1У	
Прохати милості свобод? [9, с. 42];	У1У1УУУ1	

І просвітив ніч довкола,	УУУ1УУ1У	8
І на шлях нас справив,	УУ1У1У	6
І прорік святі глаголи,	УУ1У1У1У	8
І закон поставив [9, с. 43].	УУ1У1У	6

2. Твори „Думка” (1858) і „До мого батька” об’єднані не лише однаковою ритмічною схемою (поєднання 14-складовика (8,6,8,6) та Амф 4 з жіночою цезурою), але й однією темою. Маємо типово Шевченківське поєднання метрів. Наведемо приклад з вірша „Думка”:

Ой зозуле, зозуленько,	УУ1УУУ1У	8
Голос твій сумненький,	1У1У1У	6
Не так сумно ти кувала,	УУ1У1У1У	8
Як я був маленький [9, с. 56];	УУ1У1У	6

Думаю, горюю, борюся з собою,	⊥⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	Амф 4
Док око не трісне гарячов сльозою,	⊥⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
І тая подруга моєї недолі	⊥⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
Не злегшить серденьку		

тяжкої неволі [9, с. 58]. ⊥⊥⊥⊥⊥⊥||⊥⊥⊥⊥⊥

3. Амф 4 поєднується також з Я5 та 10-складовиком (5+5) з жіночою цезурою у творі „Лелія-воля”, де поет говорить про особисті страждання, що переплітаються з болем усього народу:

Лелієчко гожа, лелієчко біла!	⊥⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	Амф 4
Чому на могилі, сердешна, розцвіла?	⊥⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
Чому ти так сумно головку схиляєш?	⊥⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
Чом до сиріої серцем прилягаєш?	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	Я5
Чи твою долю тутки схоронили?	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
Або тя сльози дівочі зростили?	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
Чи тя садили за яку провину	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
На тій могилі, під тую калину?	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	

„Ні мя зростили сльози дівочі,	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	10 (5+5)
Ні доглядали карії очі,	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
Ні за провину тутки садили:	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	
Лиш долю-серце ту привалили!” [9, с. 53].	⊥⊥⊥⊥⊥ ⊥⊥⊥⊥⊥	

4. В історичній поемі „Черна, княжна чернігівська” прославляється мужність наших предків у боротьбі проти загарбників. Поет застосовує у творі такі розміри: вступ (наслідування стилю Шевченка), II, V, VI, VII, VIII, IX частини та кінцівка – це 14-складовик з катренною схемою 8,6,8,6; I частина – урегульований силабічний вірш зі схемою 5,5,6,5,5,6; III, IV частини – шестискладовик (зі схемою 6,6,6,6).

Щодо **строфіки**, то всі поетичні твори В. Шашкевича є строфічними, хоча іноді сам автор не ділить вірші на строфи. Серед строфічних виділяємо 94 % монострофічних поезій та 3 % різнострофічних.

Поет використав такі строфи: катрен, шестивірш та восьмивірш.

Найбільше творів написано катреном. Це 27 віршів, що становить 79,4 % від загальної кількості.

Найчастіше автор застосовує такі схеми перехресного римування (55,9 %):

1. АВАВ¹ – „Ластівкам в дорогу”. Наприклад:

Ластівоньки дрібні,	А
Посланники з-за моря,	В
О гонці веснянії	А
О свідки мого горя! [9, с. 63].	В

2. АbАb – „Собі й не собі”, „Сиві очі”, „Жаль ваги не має”. Наведемо приклад першого:

Одного я тільки прохаю у Бога,	А
Щоб проти неправди дав сили встоять,	b
Душею не скривить й Завіту Святого	А
До скону щоб вірно мені додержать [9, с. 39].	b

3. аВаВ – „Навесні”:

То сумно почина кувать	а
Зозулею у чистім полі	В
Й пита: чи довго дождать	а
Новой весни Вкраїни – волі? [9, с. 38].	В

Різні варіанти неповного перехресного римування (коли римуються лише 2 і 4 рядки) фіксуємо у 12 творах (35,3 %):

1. ХАХА (14,7 %) – „Не чужого бажаєм”, „До моєї кобзи”, „Зробок”, „Сльози”, „Степова рожа”. Наведемо приклад з вірша „Сльози”:

У зеленім бірку	Х
-----------------	---

¹ Великими латинськими літерами позначаємо жіночі рими, малими – чоловічі, малими з апострофом – дактилічні, Х (х) – неримовані жіночі (чоловічі) клаузули.

- Соловій заводить, А
 Аж ціла діброва Х
 З жалю ся заходить [9, с. 59]. А
2. ХаХа (8,8 %) – „На розлуку”, „Христос воскрес!”, „На весну”.
 Проілюструємо схему строфою з вірша „Христос воскрес!”:
 Христос воскрес! він поміж нами – Х
 Ми чуємо єго слова, а
 Єго наука нам съвятая: Х
 Єго наука – все жива [3, с. 43]. А
3. хАхА (2,9 %) – „Чого серце б’ється”:
 Шукали слави ми, було, – х
 Знеславили нас люди. А
 Чого же, серденько моє, х
 Ти б’єшся ще у груди? [9, с. 40]. А
- Засвідчені і приклади несистемного римування :
1. ХАХА, х’Ах’А – „Прощання”:
 Квіти мої весняні, Х
 Убогії діти! А
 Тяжко вас так висилати Х
 Голих, неодітих А
- Люди будуть сміятися, х’
 Стануть дорікати, А
 Скажуть, що ви безрідні, х’
 Без кута, без хати... [9, с. 67]. А
2. ХАХА, ХАх’А, х’А х’А – „Однака нам доля”:
 Садок бачу – у садочку Х
 Липа похилилась, А
 А до липи старенькая х’
 Хата притулилась [3, с. 27]. А
3. ХАх’А, хАХА, Ха’Х а’, х’АХА, ХАХА – „На чужині”:
 Кожний смієсь, веселіє Х
 Розмовля з милою; а’
 І я також розмовляю Х
 З моєю тугою [9, с. 72]. а’
- У двох творах (5,9 %) фіксуємо поєднання повного і часткового римування: „Коли згадаю” (аВаВ, хСхС) та „Заспів” (ХАХА, АВАВ).
- Парне римування (5,9 %) дає нам такі схеми:
1. ААВВ – „На пароході”:
 Скажи, зорице, скажи, сердечна! А
 Скажи, дитинко дрібна, сонечна: А
 Чи так водою мило гуляти, В
 Як понад хмари небом шибати? [9, с. 62]. В
2. аabb – балада „Русалка”:
 Що світить криваво скрізь нічні мгли? а
 То хлопці під бором вогонь зажегли, а
 З зеленой склянчини горілоньку п’ють, б
 Регочуть свавільно, ся пусто сміють [9, с. 76]. б
- Кільцеве та парне римування наявне у творі „Цвітка молить” (ААВВ, CDDC). Наприклад:
 ... Та й забудеш мя рум’яну, С
 Понехаєш цвіт-любоньку. D
 А без тебе, голубоньку, D
 Я пожовкну та й зав’яну [9, с. 78]. С
- 8,8 % становлять шестирядкові строфи, в яких засвідчене таке римування:
1. ААВССВ – „Чудна долина”:

Раз кров ми скипіла,	A
Раз груди ми завріла	A
Від гніву, розпуки і болю,	B
A серце металось,	C
I билось, і рвалось,	C
Як тая пташка на волю [9, с. 65].	B

2. AAbCCb – „Чого туряти?!”, „Бувало... А нині...”. Наведемо приклад останнього:

Малим, бувало, я сідаю	A
Під липою та досягаю	A
Руками буцім аж до зір, –	b
A зірки моргають до мене	C
Крізь липи листячко зелене	C
Та й кануть нишком в темний бір [9, с. 46].	b

При написанні восьмирядників поет застосовує дві схеми римування: AbAbCdCd („Безнадійним співакам”) та AABVCCDD („До зірки мого роду”).

Різнострофічною (нерівнострофічною) є „Руска пісня”, в якій ми спостерігаємо 6-, 8- та 10-рядкові строфи, парне римування AA та стовідсотково жіночі рими.

У плані **римування**, в поезіях В. Шашкевича переважають точні рими (77,3 %). Вірші „На пароході”, „Чого серце б’ється”, „На розлуку”, „Сиві очі” і „Степова рожа” складаються лише із точних рим.

Приблизні рими становлять 10,7 %, найбільший відсоток їх у поезії „Собі й не собі” (66,6 %), неточні – 12 %.

Різнограматична рима характерна для 35 % співзвуч, однограматична – для 34 %, а дієслівна – для 31 %.

У поезіях фіксуємо т. зв. „банальні” рими: *воля – доля, дівчино – калино, горе – море* та інші.

Тавтологічні рими засвідчено у віршах „На розлуку” (*край – згадай, Дунай – спогатай, май – згадай, рай – споминай*), „Руска пісня” (*пісеньку – серденьку, серденьку – пісеньку*) та „Вінець на могилу Тарасу Шевченку” (*виглядають – виглядають*).

Часто автор вдається до неточного римування шляхом усічення суфікса або закінчення. Наприклад, *добувати – обвиватись, махає – прощаєсь* („Черна, княжна чернігівська”), *лишати – ховатись, наражаєсь – призиває* („Зробок”), *родитись – клонити* („Однака нам доля”), *глянула – всміхнулась* („Чудна долина”).

Читаємо і складені такі рими: *клялась – на нас, днесь – з небес, злетіло б – полонило* і ін.

Лише жіночі рими характерні для 38,2 % творів, чоловічі – для 6 %, чоловічі та жіночі рими чергуються у 55,8 % поезій, дактилічні рими фіксуємо лише у 3-х творах (17 рим).

Стисло підсумуємо розглянутий матеріал. У поезії В. Шашкевича переважає силабо-тоніка (58,8 %), силабіка становить 26,4 %, а поліметричні конструкції – 14,7 %.

Картина метрики виглядає так: ЯЗ, Я4, Я5, Я 4343, Х4, Х 443443, Амф2, Амф4, Амф 223223, 5-складовик, 10-складовик (5+5), 11-складовик (5,6,5,6), 14-складовик (8,6,8,6), ПК.

Усі твори строфічні, хоча іноді автор не поділяє їх на строфи. Монострофічні вірші складають 77 %, нерівнострофічні – 3 %. Монострофічні форми – катрен, шестивірш, восьмивірш. Канонізованих форм не фіксуємо.

Найактивніше поет застосовує перехресне римування (55,9 %), парне складає 5,9 %, кільцеве зустрічаємо лише у кількох строфах.

Частка неповного римування становить близько 35 %.

Засвідчено такі схеми римування: ABAВ, aBaB, AbAb, AABV, aabb, XAXA, XaXa, xAxA, x’Ax’A, XAx’A, Xa’X a’, ABBA, AABCCB, AAbCCb.

Превалюють точні рими – 77,3 %, частка неточних – 12 %, приблизних – 10,7 %.

Кількість різнограматичних, однограматичних та дієслівних приблизно однакова: відповідно 35–34–31 %.

Творчість В. Шашкевича стала талановити внеском у справу розвитку української літератури в західному регіоні. Як зазначає Осип Петраш, його поезії „свіжим рястом прикрасили вбогу і опустілу у свій час ниву галицького літературного життя” [9, с. 22].

Література

1. Бунчук Б. І. Віршування Івана Франка: [монографія] / Б. І. Бунчук. — Чернівці : Рута, 2000. — 307 с.
2. Гаспаров М. Л. Современный русский стих. Метрика и ритмика / М. Л. Гаспаров. — М. : Наука, 1974. — 487 с.
3. Зільник. Поезії Володимира Шашкевича / В. Шашкевич. — Львів, 1896. — 86 с.
4. Качуровський І. Метрика / І. Качуровський. — К. : Либідь, 1994. — 120 с.
5. Качуровський І. Строфіка / І. Качуровський. — К. : Либідь, 1994. — 156 с.
6. Костенко Н. В. Українське віршування ХХ століття / Н. В. Костенко. — К. : Либідь, 1993. — 232 с.
7. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства): [підручник для гуманітаріїв] / А. Ткаченко. — К. : Правда Ярославичів, 1997. — 488 с.
8. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури (до 1890 р.) / І. Франко. — Львів, 1910. — 444 с.
9. Шашкевич В. Зільник. Поезії / В. Шашкевич. — Львів : Каменярь, 1965. — 112 с.